

De nieuwe Wet natuurbescherming in vogelvlucht

I. Algemeen overzicht

Voorgeschiedenis

Wet natuurbescherming

- 2007-2008: evaluatie huidige natuurwetgeving
- 2008: besluit om nieuwe integrale natuurwet te ontwikkelen
- 2010: presentatie eerste ontwerp van het wetsvoorstel
- 2012: wetsvoorstel natuurbescherming naar Tweede Kamer
- 2013: initiatiefnota "mooi Nederland" van Kamerleden PvdA, D66, GL
- 2014: nota van wijziging past wetsvoorstel aan
- 1 juli 2015: goedkeuring wetsvoorstel door Tweede Kamer
- 1 december 2015: goedkeuring wetsvoorstel door Eerste Kamer
- Thans: ontwikkeling uitvoeringsregelgeving
- Verwachte inwerkingtreding: 1 januari 2017

Wet natuurbescherming

- Beoogt natuurwetgeving te vereenvoudigen en nauwer aan te laten sluiten bij Europese regelgeving (Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn)
- Vervangt:
 - Flora- en faunawet (Ffw): soortenbescherming
 - Natuurbeschermingswet 1998 (Nbw): gebiedsbescherming
 - Boswet: houtopstanden
- Uitvoerende regelgeving (in ontwikkeling):
 - Besluit natuurbescherming
 - Regeling natuurbescherming
- Integratie in nieuwe Omgevingswet voorzien, dus waarschijnlijk is de wet een kort leven beschoren

Wet natuurbescherming

Hoofdstukindeling

Hoofdstuk 1: Algemene bepalingen

Hoofdstuk 2: Natura 2000-gebieden

Hoofdstuk 3: Soorten

Hoofdstuk 4: Houtopstanden, hout en houtproducten

Hoofdstuk 5: Vrijstellingen, beschikkingen en verplichtingen

Hoofdstuk 6: Financiële bepalingen

Hoofdstuk 7: Handhaving

Hoofdstuk 8: Overig

Hoofdstuk 9: Overgangsrecht

Hoofdstuk 10: Wijziging andere wetten

Hoofdstuk 11: Samenloop met andere wetsvoorstellen

Hoofdstuk 12: Slotbepalingen

(1950 Internationaal verdrag tot
bescherming van vogels)
1970 Benelux overeenkomst op het
gebied van de jacht en de
vogelbescherming
1972 Verdrag van Ramsar

1979 Verdrag van Bern
1979 Verdrag van Bonn en
dochterovereenkomsten
1992 Biodiversiteitsverdrag

1979 Vogelrichtlijn
1992 Habitatrichtlijn

Flora- en Faunawet

Natuurbeschermingswet 1998

Wet natuurbescherming

Omgevingswet

Bevoegdheidsverdeling

- **Provincies** krijgen meeste bevoegdheden en taken ('decentraal, tenzij'). Meer dus dan thans!
- **Rijk** blijft verantwoordelijk voor zaken waar regie op nationaal niveau onmisbaar is, een landelijke aanpak doelmatiger is of meer helderheid biedt, sprake is van regulering van handelsketens, dan wel nationale belangen of internationale verantwoordelijkheden dit vergen.
- **Gemeenten**: loketfunctie en handhavingstaken bij omgevingsvergunning o.g.v. Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) waar natuurtoets is vereist.

Wet natuurbescherming: belangrijke algemene bepalingen

- Nationale en provinciale natuurvisies (art. 1.5-1.7)
- Doelstellingen (art. 1.10)
- Expliciete vermelding intrinsieke waarde van natuur (art. 1.10)
- Algemene zorgplicht voor natuurgebieden en in het wild levende dieren, planten en hun leefomgeving (art. 1.11)
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies
- Algemene voorziening voor programmatische aanpak (art. 1.13)

Besluitvorming en rechtsbescherming

- Thans: verschillen tussen Nbw, Ffw en Boswet
- Uniform regime onder Wet natuurbescherming
- Besluitvormingsprocedures (voorbereidingsprocedures, termijnen beslissen, bevoegd gezag) gelijkgetrokken.
- Beroep tegen besluit altijd bij 2 instanties:
 - Rechtbank in eerste aanleg
 - Hoger beroep bij Raad van State

Handhaving

- Handhaving blijft deels taak van het Rijk, maar vanwege decentralisatie meer door provincies.
- Huidige toezichthouders en bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhavingsinstrumenten worden gecontinueerd.
- Nieuwe sancties:
 - Zwaardere straffen voor illegaal doden of vangen van beschermde dieren
 - Bestuurlijke boetes voor administratieve overtredingen
 - Bestuurlijke strafbeschikking

II. Soortenbescherming

Hoofdpijnen soortenbescherming

- Intrinsieke waarde van natuur erkend in doelbepaling (art. 1.10)
- Algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving (art. 1.11)
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies
- Programmatische aanpak op nationaal of provinciaal niveau ook mogelijk ten behoeve van actieve soortenbescherming (art. 1.13)
- Passieve soortenbescherming: verboden handelingen die voor aangewezen beschermde dieren en planten schadelijk kunnen zijn + uitputtend stelsel van uitzonderingen (hoofdstuk 3)

Beschermde soorten

- Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf (deels met verwijzing naar internationale regelgeving).
- **Alle natuurlijk in het wild levende vogels**, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn beschermd.
- Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht).
- Totaal aantal beschermde soorten is slechts een fractie van ongeveer 35.000 soorten die in Nederland voorkomen.
- Groot aantal bedreigde (rode lijst) soorten wordt niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist!).

Drie regimes voor beschermde soorten

1. Regels ter bescherming van vogels die vallen binnen het bereik van de Vogelrichtlijn, i.e. alle natuurlijk in het wild levende vogels in EU (art. 3.1-3.4)
2. Regels ter bescherming van dier- en plantensoorten die strikt beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en natuurbeschermingsverdragen (art. 3.5-3.9)
3. Regels ter bescherming van niet onder 2 vallende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten vermeld in de bijlage bij de wet (art. 3.10-3.11)

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodstelsel, maar aparte verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn, maar 'soepeler' regime voor aanvullend beschermde soorten (vermeld in de bijlage bij de wet).
- Meeste verboden nu alleen van toepassing op 'opzettelijk' handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=willens en wetens aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Verschil met de huidige verboden zal in de praktijk dus waarschijnlijk gering zijn.

Vogels: vergelijking oude en nieuwe verboden

Flora- en faunawet verbiedt:

- Doden, verwonden, vangen
- Opzettelijk verontrusten
- Beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen
- Rapen, uit nest nemen, beschadigen of vernielen eieren
- Handel, vervoeren en onder zich hebben
- Uitzetten in vrije natuur

Wet natuurbescherming verbiedt:

- Opzettelijk doden of vangen
- Opzettelijk storen
- Opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren of wegnemen nesten
- Rapen en onder zich hebben van eieren
- Handel, vervoeren en onder zich hebben
- Uitzetten in vrije natuur

Vogels: uitzonderingen op de verboden

- Algemene bevoegdheid voor provincies (en in sommige gevallen Ministerie EZ) om onder voorwaarden ontheffingen en vrijstelling te verlenen (art. 3.3 en 3.4).
- Specifieke regelingen voor jacht, schadebestrijding, overlastbestrijding, faunabeheer e.d. (art. 3.12 e.v.).
- Vrijstellingsregeling voor handelingen uitgevoerd overeenkomstig (door Minister goedgekeurde) gedragscodes (art. 3.31).

Jacht, schadebestrijding & faunabeheer

- Onderscheid tussen recreatieve jacht en schadebestrijding blijft bestaan
- Centrale rol voor faunabeheereenheden (art. 3.12)
- Lijst met (recreatief) bejaagbare soorten blijft bestaan, maar wordt niet uitgebreid: wilde eend, fazant, houtduif, haas en konijn (art. 3.20). Patrijs definitief verwijderd van de lijst.
- Gedetailleerde eisen voor recreatieve jacht (art. 3.21-3.30)
- Aparte regelingen voor schadebestrijding (art. 3.15) & faunabeheer (art. 3.17)

Faunabeheereenheden

- Faunabeheereenheden stellen faunabeheerplan vast; goedkeuring door provincies is vereist.
- Deelname van maatschappelijke organisaties mogelijk in faunabeheereenheden.
- Jacht, schadebestrijding en faunabeheer moeten geschieden overeenkomstig het faunabeheerplan.
- Faunabeheerplan moet passende en doeltreffende maatregelen bevatten ter voorkoming en bestrijding van schade.
- Planmatig aanpak gebaseerd op trendtellingen.
- Jachtaktehouders moeten aantallen gedode dieren rapporteren.

III. Gebiedsbescherming

Hoofdpijnen gebiedsbescherming

- **Beschermde natuurmonumenten** en bijbehorende doelen komen te vervallen. Hetzelfde geldt voor (nooit aangewezen) beschermde landschapsgezichten en beschermde leefomgevingen.
- **Natura 2000-gebieden** : regels voor aanwijzing, beheer, bescherming (hoofdstuk 2).
- Verplichting voor provincies (GS) tot aanwijzing **gebieden voor natuurnetwerk Nederland** (NNN, voorheen: EHS) (art. 1.12 lid 2 en art. 9.11). Bescherming via RO-wetgeving.
- Bevoegdheid voor provincies (GS) tot aanwijzing '**bijzondere provinciale natuurgebieden**' en '**bijzondere provinciale landschappen**' buiten NNN (art. 1.12 lid 3). (Facultatief) beleid inzake aanwijzing en bescherming van deze gebieden in provinciale natuurvisie (art. 1.7); geen landelijke eisen voor bescherming van deze gebieden (kan via provinciale instrumenten).
- **Nationale parken** kunnen net als nu door Minister EZ worden aangewezen, maar geen juridische bescherming aan gekoppeld (art. 8.3).

Natura 2000-gebieden: aanwijzing

- Blijft exclusieve bevoegdheid van het Rijk (Minister EZ);
- Procedure blijft ook grotendeels hetzelfde (art. 2.1);
- Aanwijzingsbesluiten blijven specificeren:
 - Voor welke soorten en habitats het gebied wordt aangewezen;
 - Welke instandhoudingsdoelen gerealiseerd moeten worden (behoud, herstel, uitbreiding);
 - Exacte begrenzing van het gebied.

Nieuw:

- Wet voorziet in actualisatieplicht voor Minister.
- Eenvoudigere procedure voor “wijzigingen van ondergeschikte aard”.
- Mogelijkheid tot aanwijzing “bijzonder nationaal natuurgebied” (art. 2.11) ter (beperkte) bescherming van gebieden vooruitlopend op hun aanwijzing als Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden: aanwijzing

- Blijft exclusieve bevoegdheid van het Rijk (Minister EZ);
- Procedure blijft ook grotendeels hetzelfde (art. 2.1);
- Aanwijzingsbesluiten blijven specificeren:
 - Voor welke soorten en habitats het gebied wordt aangewezen;
 - Welke instandhoudingsdoelen gerealiseerd moeten worden (behoud, herstel, uitbreiding);
 - Exacte begrenzing van het gebied.

Nieuw:

- Wet voorziet in actualisatieplicht voor Minister.
- Eenvoudigere procedure voor “wijzigingen van ondergeschikte aard”.
- Mogelijkheid tot aanwijzing “bijzonder nationaal natuurgebied” (art. 2.11) ter (beperkte) bescherming van gebieden vooruitlopend op hun aanwijzing als Natura 2000-gebieden.

Natura 2000-gebieden: bescherming (1)

- Blijft ook grotendeels hetzelfde
- Specifieke verplichting voor bevoegd gezag om instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen te nemen
- Dwingende maatregelen kunnen worden genomen door bevoegd gezag via:
 - Aanschrijvingsbevoegdheid;
 - Toegangsbeperkingen;
 - Feitelijke maatregelen voor herstel of behoud;
 - Het vaststellen van algemeen verbindende voorschriften (nieuw!).
- Toetsingskader voor plannen, projecten en andere handelingen (art. 2.7 t/m art. 2.9) blijft min of meer hetzelfde als nu.

Natura 2000-gebieden: bescherming (2)

Regeling voor plannen, projecten en andere handelingen min of meer als nu:

- Beoordelingsplicht voor plannen
- Vergunningplicht voor projecten en andere handelingen
- Passende beoordeling vereist voor plannen en projecten met mogelijk significante negatieve effecten: uitsluitend vergunning verlenen als zekerheid is verkregen dat natuurlijke kenmerken niet zullen worden aangetast (ook door externe effecten).
- Voor “andere handelingen” geen passende beoordeling vereist, maar bevoegd gezag moet bij het verlenen van de vergunning rekening houden met de gevolgen voor het Natura 2000-gebied.
- Term “bestaand gebruik” verdwijnt.

Nieuw:

- Bevoegd gezag is provincie waar project of handeling wordt verricht (voorheen: waar Natura 2000-gebied is gelegen).
- Mogelijkheden om uitzonderingen op vergunningplicht te maken zijn verruimd.

IV. Houtopstanden

Houtopstanden (hoofdstuk 4)

- Grotendeels continuering Boswet.
- Regeling geldt voor houtopstanden (> 10 are/20 rijbomen) buiten bebouwde kom.
- Bevoegdheden geheel naar provincies.
- Meldingsplicht en herplantplicht blijven bestaan.
- Uitzonderingen o.a. voor vellen in kader van Natura 2000 instandhoudingsmaatregel en werken volgens een door de Minister goedgekeurde gedragscode.
- Provincies (GS) kunnen vellen van houtopstanden verbieden voor ten hoogste vijf jaar ter bescherming van bijzondere natuur- of landschapswaarden (art. 4.2 lid 3).